

DOCUMENTAIRE

DE VERWARRING

Een documentaire over het leven op zorgpad JOVO

Een jongere vertrekt van thuis. We volgen haar op de trein en de bus. Alleen haar voeten en handen komen in beeld, alles in zwart-wit. We zien haar niet, en toch blijven we dicht bij haar. Ze stapt uit aan de bushalte, rent het zebrapad over en wandelt door een lange, donkere straat. In de verte verschijnt het silhouet van PPC Pittem. Zo begint De Verwarring.

Filmmaker Dries Meddens maakte met De Verwarring een documentaire over het leven op zorgpad JOVO (jongvolwassenen) in PPC Pittem.

"Ik maakte eerder ZAAD, een documentaire waarin ik na de dood van mijn vader op zoek ga naar antwoorden over de erfelijkheid van zijn bipolaire stoornis. Samen met Similes trok ik ermee langs psychiatrische instellingen. Zo kwam ik ook bij PPC Pittem.

Na die vertoning en het nagesprek kreeg ik in de zomer van '25 de vraag om een documentaire te maken over zorgpad JOVO. Ik had twee maanden om de film te maken. Dat heeft alles bepaald. Het geeft de documentaire een urgentie die past bij het verhaal van de jongeren."

Niet benoemen wie spreekt

Na een eerste oproep bij jongvolwassenen en begeleiders wilden een vijftiental mensen meewerken.

"Ik interviewde iedereen. Uit die gesprekken selecteerde ik quotes, die ik monteerde tot een podcast. Die vertelt het volledige verhaal. In de documentaire hoor je uiteindelijk zeventien stemmen.

Je weet niet altijd wie spreekt, en ook niet of die persoon patiënt of begeleider is. Dat was bewust. Bij de eerste ontmoeting zaten we allemaal in een kring. Van drie à vier mensen wist ik niet of ze patiënt of begeleider waren. Meteen voelde ik: dit is de essentie. Daarom heb ik alle stemmen door elkaar gemonteerd en bewust niet benoemd.

Pas toen het verhaal af was, bedacht ik er een visuele lijn bij. Die ontstond toevallig door het seizoen. Het was herfst. De bladeren vielen en werden elke dag opgeruimd. Daar vond ik mijn leidraad.

In een ander seizoen was het een andere film geworden. Maar de herfst past bij deze documentaire. Niet omdat alles melancholisch is. Er zijn ook bloemen, en een jongedame die schommelt. Ik wilde tonen dat je in elk seizoen hoopgevende dingen kan vinden."

Sporen delen

"De jongeren vertelden wat ze wilden vertellen. De één was heel concreet, de ander terughoudender. Maar allemaal waren het diepe gesprekken. Dat verwondert niet, als je naar hun traject kijkt.

Dr. Everaert, die als arts aan het zorgpad verbonden is, zegt het letterlijk in de film: 'Jullie zijn pietzakken, want jullie leren praten over jullie emoties. Een essentieel levenstalent, maar iets wat veel mensen pas veel later in hun leven leren.' De jongeren leggen hun ziel niet bloot. Ze delen wel de sporen die tot hun huidige situatie hebben geleid.

In de montage heb ik gezocht naar wat expliciet gezegd werd én belangrijk voelde. Dat kreeg een plek. Andere dingen heb ik bewust weggelaten."

Iedereen vindt een eigen manier

"Ik bewonder de betrokkenheid van de begeleiding, en hoe iedereen daar een eigen manier in vindt. Een verpleegkundige vertelt in de film over de brug waar ze elke ochtend en avond over rijdt. Die brug is voor haar het schakelpunt tussen werk en thuis.

Zodra ze voorbij dat punt is, laat ze het ene los en richt ze zich op waar ze is. Een andere begeleider vertelt hoe de jongeren altijd mee zijn. Hoe ze aan de gasten denkt terwijl ze thuis de afwas doet. Er is geen juiste manier. Begeleiders doen het elk op hun manier.

Ik vond het fascinerend om te zien hoe deze mensen samenwerken. In PPC Pittem vormen ze een gezin, zonder zware protocollen. Het volledige team vormt samen een ouderlijke figuur. Het was wonderlijk om daar getuige van te zijn."

Afstand maakt het toegankelijker

"Het zwart-wit is een bewuste keuze. Het maakt de film uniformer en zet hem tegelijk iets verder van de werkelijkheid. Alles wat gezegd wordt, heeft iets onwerkelijks. Dat kan je niet realistisch brengen. Je kan nooit helemaal raken aan wat iemand beleefd heeft.

Net door afstand te creëren, wordt het toegankelijker. Je kan observeren. Je wordt minder in een verhaal getrokken waarin je jezelf projecteert.

Pas laat in de film krijg je enkele mensen te zien. Ook dat is bewust. Het verhaal groeit van een paar stappende voeten naar een groep mensen die in de woonkamer een spel spelen. Zoals wij ons ook stap voor stap tonen.

Ik heb vooral geprobeerd om hun kracht te laten zien. Ik hoop dat kijkers zien welke mooie mensen het zijn, ook al zie je ze nauwelijks."

Een eerlijke weergave

"Dat PPC Pittem mij vroeg om deze documentaire te maken én mij carte blanche gaf, zegt veel. Dit mocht geen promofilm worden. Wel een weergave van de werkelijkheid.

De reacties waren positief. Bij een vertoning in PPC Pittem zaten mensen die enkele jongvolwassenen hadden begeleid. Zien hoe ver die gasten gekomen waren, en hoe goed ze zichzelf konden duiden, maakte emoties los.

De film wordt nu al gebruikt in het traject. Jongeren bekijken hem samen met hun context. Zo ontstaat een neutraal vertrekpunt om in gesprek te gaan. Ik vind het geweldig dat ik daaraan heb kunnen bijdragen."

Voorbij de psychiatrie

"Ik wil in mijn werk het 'anders zijn' toegankelijk maken. Psychiatrie is daar een duidelijk voorbeeld van.

Mijn grootste droom is dat deze film ook buiten de psychiatrie circuleert. Want het taboe blijft groot. We leven in een bijzonder gepolariseerde wereld. Tegelijk is die wereld groot geworden. Hoe meer je ervan ziet, hoe vaker je geconfronteerd wordt met anders zijn. Dan kan je ontdekken dat dat geen reden tot angst is, maar een rijkdom."

Ook benieuwd naar 'De Verwarring'?

Tijdens onze opendeurdag op 11 oktober (in het kader van de Open Geestdagen), zal de kortfilm vertoond worden.

Meer info via onze website en social mediakanalen.